

den aarlige Arbejdsløshedsprocent, der skyldes Sæsonsvingninger. For samtlige Fag som Helhed giver en saadan Beregning et Tal paa ca. 5 pCt. Hvor meget der saa skal tillægges paa Grund af bl. a. Forskydninger mellem Fagene, maa bero paa et Skøn. Muligvis skal Tillæget være ulige, stort for de forskellige Fag efter Fagenes Beskaffenhed og Udviklingsstadium, men gennemsnitlig vil det vel ikke være urimeligt at ansætte det til ca. 5 pCt. For samtlige Fag som Helhed vil den normale Arbejdsløshed efter en saadan Beregning da blive 10 pCt., og den ekstraordinære Arbejdsløshed i 1928 følgelig 8,5 pCt. Dette er jo ikke saa meget forskelligt fra det Resultat, Forf. af Undersøgelsen kommer til, men Fremgangsmaaden er klarere, og Fordelingen paa de enkelte Fag af ekstraordinært arbejdsløse vil blive noget anderledes.

Alt i alt giver den foretagne Undersøgelse paa mange Maader en god Oversigt over og Samling af de foreliggende Oplysninger om Arbejdsløsheden her i Landet, men som det vil fremgaa af det anførte, synes Forf. at have behandlet Stoffet med en noget for let Haand, og man faar ved Læsningen Gang paa Gang Indtryk af, at en noget mere indgaaende Overvejelse af Problemerne og Undersøgelse af de foreliggende Kendsgerninger vilde have forøget Bogens Værdi betydeligt, selv om et af Undersøgelsens Hovedformaal, Fordelingen af de ekstraordinært arbejdsløse efter Aarsager, maa anses for umuligt at løse i Praksis.

H. Høst.

OSCAR ENGLÄNDER: *Theorie der Volkswirtschaft*. I. Preisbildung und Preisaufbau. Wien. Julius Springer 1929. Pg. 192.

Prof. Engländer søger at udfinde et System for de indbyrdes afhængige Priser paa en Maade, der i Virkeligheden er analog med Cassels simultane Ligninger, selv om han ikke anvender disse; han gaar ud fra de subjektiv-sociale Elementer (Individets Behovskala og Indkomstfordelingen), og paa den anden Side de objektiv-tekniske Elementer (Frembringelsesbesvær og Grundstofmængde eller bedre Knaphed).

Første Afsnit, Behovenes Rangskala, giver i Virkeligheden den gamle Græsenyttelære om Forholdet mellem Attraa og subjektive Priser, fremstillet paa en alt for indviklet Maade; ogsaa over for denne Forfatter maa jeg beklage den Løshed i

den aarlige Arbejdsløshedsprocent, der skyldes Sæsonsvingninger. For samtlige Fag som Helhed giver en saadan Beregning et Tal paa ca. 5 pCt. Hvor meget der saa skal tillægges paa Grund af bl. a. Forskydninger mellem Fagene, maa bero paa et Skøn. Muligvis skal Tillæget være ulige, stort for de forskellige Fag efter Fagenes Beskaffenhed og Udviklingsstadium, men gennemsnitlig vil det vel ikke være urimeligt at ansætte det til ca. 5 pCt. For samtlige Fag som Helhed vil den normale Arbejdsløshed efter en saadan Beregning da blive 10 pCt., og den ekstraordinære Arbejdsløshed i 1928 følgelig 8,5 pCt. Dette er jo ikke saa meget forskelligt fra det Resultat, Forf. af Undersøgelsen kommer til, men Fremgangsmaaden er klarere, og Fordelingen paa de enkelte Fag af ekstraordinært arbejdsløse vil blive noget anderledes.

Alt i alt giver den foretagne Undersøgelse paa mange Maader en god Oversigt over og Samling af de foreliggende Oplysninger om Arbejdsløsheden her i Landet, men som det vil fremgaa af det anførte, synes Forf. at have behandlet Stoffet med en noget for let Haand, og man faar ved Læsningen Gang paa Gang Indtryk af, at en noget mere indgaaende Overvejelse af Problemerne og Undersøgelse af de foreliggende Kendsgerninger vilde have forøget Bogens Værdi betydeligt, selv om et af Undersøgelsens Hovedformaal, Fordelingen af de ekstraordinært arbejdsløse efter Aarsager, maa anses for umuligt at løse i Praksis.

H. Høst.

OSCAR ENGLÄNDER: *Theorie der Volkswirtschaft*. I. Preisbildung und Preisaufbau. Wien. Julius Springer 1929. Pg. 192.

Prof. Engländer søger at udfinde et System for de indbyrdes afhængige Priser paa en Maade, der i Virkeligheden er analog med Cassels simultane Ligninger, selv om han ikke anvender disse; han gaar ud fra de subjektiv-sociale Elementer (Individets Behovskala og Indkomstfordelingen), og paa den anden Side de objektiv-tekniske Elementer (Frembringelsesbesvær og Grundstofmængde eller bedre Knaphed).

Første Afsnit, Behovenes Rangskala, giver i Virkeligheden den gamle Græsenyttelære om Forholdet mellem Attraa og subjektive Priser, fremstillet paa en alt for indviklet Maade; ogsaa over for denne Forfatter maa jeg beklage den Løshed i

Terminologien, som gør, at man ikke fastholder, at Nytte og Attraa er et absolut i hvert enkelt Tilfælde kvantitativt bestemmeligt Begreb, og at Værdi er et Forhold, hvori man vil ombytte eller har ombyttet. Om Grænsenyttte kan man da ikke bruge Udtrykket primær Værdi. Med Hensyn til det tekniske Offer sonderer han mellem ægte og uægte Omkostninger, henholdsvis den primære Ulyst og hvad jeg kalder Substitutionsværdien, den Nytte jeg taber eller ikke opnaar ved at anvende mit Offer paa en vis Maade og ikke paa en anden. Forf. anvender en for lang Fremstilling paa at forklare, at Grænsepris ikke behøver at falde sammen med Markedspris, naar denne sidste blot er højere end en følgende Efterspørgers Pris; ved straks at gøre opmærksom paa, at Efterspørgselskurven er diskontinuert, kunde han have sparet 20 besværlige Sider; ligeledes kunde han i Stedet for at dele i „Anlagen-, Reihen- og Sonderkost“ have anvendt den sædvanlige Inddeling, General- og variabel Udgift, og blot gjort opmærksom paa, at nogle Mellemudgifter i Forhold til visse Udgifter staar som General- og i Forhold til andre som variabel Udgift (Lokomotiv er General i Forhold til Vognen, Variabel i Forhold til Skinnerne). Naar Forf. siger, at Gennemsnitskost ikke har Betydning, glemmer han, at den enkelte Bedrift i Tilfælde af „increasing return“ har sin Gennemsnits- og ikke sin Grænseudgift som subjektiv Mindstepris. Hvad han tænker paa, er det Begreb, som Clark jun. kalder „additional cost“. Forf.s Vilje til at skabe en ny Terminologi viser sig, naar han kalder Bruttoudbytte for „Erfolg“ og Nettoudbytte for „Ertrag“.

Vendende sig til Begrebet „Prisvillighed“ undersøger han de subjektive Prisers Opstaaen. Jeg anerkender i høj Grad, at han paaviser de subjektive Prisers gensidige Afhængighed, og at Ændring i Markedsprisen for en given Vare forandrer alle subjektive Priser; men jeg tager Afstand fra hans Sætning, at den højeste Pris, jeg tilbyder for en Vare, er, hvad jeg har tilovers af min Indtægt, naar jeg har dækket mit øvrige Behov. Denne Lov gælder kun praktisk i Forholdet mellem Raastoffer, der indgaar i samme Vare. Naar Forf. gaar over til Markedsprisdannelsen, begynder han med det overflødige Tilfælde, at alle Købere har samme Indkomst og følgelig samme Prisvillighed; her burde han have haft et Stykke om, hvorledes Indkomstfordelingen paavirker de subjektive Priser og straks være gaet over til den praktiske Prisdannelse paa Markedet med flere Købegrupper.

Derefter undersøger han de objektive tekniske Betingelser

under den aftagende Abstraktions Metode: I. Arbejdet er den eneste produktive Faktor, hvorefter Varerne ombyttes i Forhold til den i dem værende Arbejds mængde. II. Nu kommer Jord til; Varerne ombyttes i Forhold til deres Arbejds mængde paa Dyrkningsgrænsen. Den inden for denne sparede Arbejds mængde er Jordrenten. Interessant er her Analysen af Prisforholdet mellem to Afgrøder, der begge kan avles paa samme Jord, f. Eks. Sukkerroer kontra Hvede, og af hvorledes Dyrkningsgrænsen for samme Jord er forskellig efter hvilken Afgrøde, man ønsker, og endelig af hvorledes Ønsket om at faa maksimal Jordrente af et givet Stykke virker paa Fordelingen af Jordens Anvendelse til de forskellige Afgrøder i Sammenspil med Loven om, at Dyrkningen af de konkurrerende Afgrøder skal føres ned til Indifferenspunktet. Dette Afsnit er inciterende, og Forfatteren bør uddybe det og omskrive det. Her er forøvrigt Forf.s største Tankeskred: han siger, at Loven om „abnehmende Bodenertrag“ kan omskrives til Loven om „zunehmende Arbeitertrag“. Nej og atter Nej! hvilken fysisk Faktor vi end tager som konstant, gælder altid Loven om, at man ved Paa-hældning af fysiske Variabler har det aftagende Udbytte.

I et Afsnit om Jordens Beliggenhed giver Forf. et Bidrag til Læren om Lokalisationsfaktorerne; atter her giver han for lidt og for meget. Hans Analyse om den relative Løn for By- og Landproducenter er ikke tilfredsstillende, fordi de to Konsumentgrupper ikke bruger samme Varer og aldrig i samme Forhold. Hans Tabeller om Afstandens Indflydelse paa Omsætningen af forskellige Varer er ikke værdifulde; Læsere fortrolige med von Thüncn gør vel i at prøve dette Afsnit.

Endelig tager Forf. Renten med, idet han først gaar ud fra Marx' Lære om, at Varerne ombyttes i Forhold til deres Arbejds mængder, og at Merværdien er Forskellen mellem, hvad Arbejdet frembringer og koster at frembringe. Derefter prøver han andre Teorier for Renten, f. Eks. den naive Produktivitetsteori. Han opstiller en urigtig Causalteori ved at hævde, at Rentens Højde bestemmer Kapitalens Grænseproduktivitet og ikke omvendt, medens han skulde sige, at der ikke foreligger et simpelt Causalsammenhæng men en Vekselvirkning.

Han undersøger nu, hvorledes Tilstedeværelsen af forskellige Køberklasser virker: Han gaar ud fra, at Samfundet har to lige store Køberklasser: den ene har i Gennemsnit 300, den anden 150 Kr.'s Indtægt. Prisen paa to Varer er x og y , deres Mængder 13 og 32. De er fordelt saaledes, at $300 \text{ Kr.} = 10x + 20y$ og $150 \text{ Kr.} = 3x + 12y$. Nu forandrer han

Indtægts Fordeling, f. Eks. til 250 og 200 Kr., og derefter Antallet af Stykker af Varen, og søger at finde Prismulighederne, uagtet der er flere ubekendte end Ligninger. Afsnittet giver Incitament til Undersøgelse, men Forudsætningerne er saa primitive, at det positive Resultat er lidet værdifuldt.

Forf.s Stilling til Tilregningslæren er angivet ved, at han ikke taler om „Werthzurechnung“ men om „Erfolgzurechnung“.

Han ender med at udskyde Læren om Penge, der paa én Gang „som Omløbsmiddel er Udvikler af Prisopbygningen og som Erhvervsmiddel Kapital“, til anden Del; men han lader alligevel allerede her Pengene spille ind ved at operere med en Priscoefficient; han taler om Penge som „eine Geldmenge“, som vi maa dele i „Erwerbsvermögen“ og „Genussvermögen“; m. H. til hvad han siger om Penge, har jeg en svigtende Forstaaelse, men vil vente med Kritiken til II Del foreligger.

Hvis jeg ikke af Sammenhængen og indskudte Bemærkninger kunde se, at Forf. er en højt trænet Nationaløkonom, fortrolig med Teoriene og Problemerne, vilde jeg have troet, at det var en ung Mand, der af sin Bevidstheds Indre forudsætningsløst udvandt en ny Prislære; det er en Mand, der vil tænke selv og gaa sine egne Veje, men de Veje, han gaar, er ikke bedre end den Alfarvej, vi andre benytter, og han vækker mere Interesse for Problemerne end han løser dem.

Dr. L. V. Birck.

Det norske Folks Liv og Historie gjennem Tiderne. Bind VIII. 1814—1840. Af WILHELM KEILHAU.

Efter i sin Bog om Jordrenten at have vist sig som en god Teoretiker og en fortræffelig Dogmehistoriker, og i sin bl. a. mod Grænsenyttelæren rettede kritiske Bog „Wertungslehre“ at have givet et Kursus i Logik, vendte Dr. Keilhau sig til Historten, hvor hans første Arbejde blev en med Heckshers i og Einar Cohns parallelløbende Beskrivelse af Norges Økonomi under og efter Krigen; allerede her viste han sig som en fremragende Valutakender. Sammenholdende dette Arbejde med en Række Monografier over kendte norske Politikere overdrog Udgiverne af det norske Folks Liv og Historie Keilhau at behandle de sidste 100 Aar.

Det er lykkedes ham at føre Beviset for, at en Historiker, der kan Nationaløkonomi, har et Fortrin, for saa vidt Historiens Opgave er Folkenes Liv og ikke Kongernes Bedrifter. Som Optakt skildrer Forfatteren Norge Anno 1800 med en Ind-